

Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΣΠΙΤΙΟΥ ΜΑΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ἡ παρακάτω μελέτη εἶναι μιὰ εἰσαγωγή στὸ πολύπλοκο καὶ ζωτικὸ θέμα τῆς ὀργανώσεως τοῦ σπιτιοῦ. Σκοπεύει νὰ θέσῃ τὸ πρόβλημα, ἀπὸ ὅσο τὸ δυνατὸ περισσότερες πλευρὲς, νὰ προκαλέσῃ τὸ ἐνδιαφέρον, νὰ δημιουργήσῃ κίνηση καὶ συνεργασία, πού θὰ ὑποδείξουν τὶς κατάλληλες λύσεις, σύμφωνα μὲ τὶς κοινωνικὲς ἐξελίξεις καὶ τὴν ἑλληνικὴν πραγματικότητα. Τὰ ζητήματα τοῦ ἀνθρωπίνου παράγοντος (εἴτε σὰ μέσο, εἴτε σὰν σκοπὸς) ἐξετάζονται ἀπὸ τὴν πλατύτερή τους ἄποψη, μὲ βάση πὼς τὸ σπίτι δὲν ἐπιδιώκει μόνον οἰκονομικούς, ἀλλὰ καὶ ἐκπολιτιστικὸς σκοποὺς.

Ι. Τὴν ἐργασία στὸ σπίτι καὶ στὸ περιβάλλον του, μποροῦμε νὰ ἐξετάσουμε ἀπὸ τρεῖς ἀπόψεις :

α) Θεωρώντας τὴν οἰκογένεια σὰν μιὰ οἰκονομικὴ μονάδα, στὸ πλαίσιο τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, μὲ σκοπὸ νὰ ἐξοικονομήσουμε χρόνον, δύναμη καὶ ὑλικά μέσα.

β) Εὐρύτερα ἀνασκοπώντας τὴν οἰκογένεια σὰν κοινωνικὸ κύτταρο, καὶ τὸ σπίτι σὰν περιβάλλον, πὸν ἀποβλέπει στὴν ἀνάπτυξη καὶ στὴ διατήρηση τῶν ἀνθρωπίνων ἀξιών.

γ) Εἰδικότερα ἀποβλέποντας στὸ ξαλάφρωμα τῆς γυναίκας τῆς πόλεως καὶ τῆς σκλάβας τοῦ ὑπαίθρου ἀπὸ τὸ μύθος καὶ στὴν ἐξύψωση τῆς θέσεώς της σὰν συζύγου καὶ στυλοβάτη τοῦ σπιτιοῦ.

Ἐκτὸς οἰκονομικῆς ἄποψης, ἡ οἰκογένεια εἶναι ἡ μεγαλύτερη παραγωγικὴ καὶ καταναλωτικὴ μονάδα τοῦ κόσμου. Γιὰ χάρη της ξοδεύονται τὰ 85% περίπου ἀπὸ τὸ εἰσόδημα σὲ τροφή, στέγαση, ρουχισμό, ἐκπαίδευση, ἀναψυχὴ κλπ. Κι' ὅλα αὐτὰ τὰ ἔξοδα ἐπηρεάζονται ἀπὸ τὴ γυναίκα. Ἐξ ἄλλου ἡ νοικοκυρὰ καὶ οἱ βοηθοὶ της ἀποτελοῦν τὴ μεγαλύτερη ἐπαγγελματικὴ ὁμάδα, πὸν ἀπασχολεῖται σὲ ἀνεπίδευτες δουλειές. Ἡ μεγάλη αὐτὴ ἐπιχείρηση, εἶναι μέσα στὴν καρδιά μας. Οἱ ἀνεκτίμητες ἀξίες πὸν ἀνιπρωσωπεύει ἡ οἰκογενειακὴ ἐστία πηγάζουν ἀπὸ τὸ γεγονὸς, πὸν ὅ,τι ἔχουμε, ὅ,τι κάναμε, ὅ,τι ὄνειρεύμαστε εἶναι βαθεῖα ριζωμένο στὸ περιβάλλον, πὸν μὲ συγκίνηση ὀνομάζουμε τὸ «σπιτάκι μας».

Κάθε φυλὴ προοδεύει ὅταν τὸ βιοτικὸ ἐπίπεδὸ της ἀνυψώνεται, ἡ δὲ ἀνώτατη βιοτικὴ βελτίωση πετυχαίνει ὅταν ἡ ὑλικὴ εὐμάρεια συμβαδίζει μὲ τὸ ὄνειρο καὶ τὴν πραγματοποίησιν ἑνὸς καλύτερου τρόπου ζωῆς.

Βελτίωση τῆς οἰκιακῆς ἐργασίας σημαίνει ὄχι μόνον οἰκονομικὰ ὀφέλη ἀλλὰ καὶ ὀλοκλήρωση καὶ ἐξωγράση τῆς ὑπάρξεώς μας.

Τὴν ἀξία τῆς οἰκιακῆς ὀργανώσεως ἀντελήφθησαν καὶ οἱ πρόγονοί μας. Στὸ διάλογο τοῦ Ἰσχομάχου μετὰ τὴν γυναίκα του, ὁ Ξενοφὼν τονίζει τὴν ὀραιοότητα καὶ σημασία τῆς τάξεως στὸ σπίτι:

«Ἔτσι γυναίκα, ἂν θέλῃς ν' ἀποφεύγῃς παρόμοια σύγχυση, νὰ ξέρῃς νὰ διαχειρίζεσαι καλὰ τὸ νοικοκυριό σου, νὰ βρισκῆς χωρὶς κόπο κάθε τι πού θὰ σοῦ χροιάζεται, νὰ προσφέρῃς δὲ καὶ σὲ μένα μὲ χάρη ὅ,τι θὰ σοῦ ζητοῦσα. Ἔλα νὰ διαλέξουμε μιὰ κατάλληλη θέση γιὰ κάθε πρᾶγμα, κ' ἀφοῦ βάλουμε κάθε πρᾶγμα στὴ θέση του, ἄς δείξουμε στὴν ὑπηρέτρια ἀπὸ ποῦ πρέπει νὰ τὸ παίρῃ καὶ ποῦ θὰ τὸ ξαναβάζῃ. Ἔτσι θὰ ξέρουμε τί χάθηκε καὶ τί ὑπάρχει. Ἡ θέση μόνῃ της θὰ φαίνεται σὰ νὰ λυπᾶται γιὰ ὅ,τι τῆς λείπει, τὸ μάτι θ' ἀναζητᾷ ὅ,τι ψάχνουμε, καὶ ἡ γνώση τῆς θέσεως πού φυλάξαμε κάθε πρᾶγμα θὰ μᾶς δείχνῃ τί κατέχουμε, ἔτσι πού ποτὲ νὰ μὴ βρεθοῦμε σ' ἔλλειψη».

II. Οἱ τυπικὲς ἐργασίαι τοῦ σπιτιοῦ μποροῦν νὰ περιληφθοῦν στις ἐξῆς γενικὲς κατηγορίαι:

1. Ὅ,τι εἶναι σχετικὸ μὲ τὴν προμήθεια καὶ χρῆση τῶν τροφίμων. Πρόγραμμα ὀρθολογικοῦ ὀψολογίου, ἀποθήκευση καὶ διατήρηση τροφίμων, μαγείρεμα, σερβίρισμα καὶ πλύσιμο πιάτων καὶ σκευῶν.

2. Ὅ,τι ἀφορᾷ τὴ φροντίδα τοῦ σπιτιοῦ καὶ τὴν ἐπίπλωσή του. Ξεσκόνισμα, καθάρισμα, καθαριότητα, διακόσμηση, ἐπίπλωση, ἐπισκευὲς καὶ ἀνανεώσεις.

3. Τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἐνδυμασία. Ἐκλογή, ἀγορὰ ὑλικῶν, ράψιμο, μετασκευές, πλύσιμο, σιδέρωμα, μάλωμα, συντήρηση καὶ ταξιθέτηση.

4. Ὅ,τι ἀφορᾷ τὶς φροντίδες γιὰ τὰ μικρὰ παιδιά. Εἰδικὴ τροφή, ὕπνος, μπάνιο, ὑγιεινὴ, ντύσιμο, παιγνίδι, ἐπίβλεψη.

5. Ὅλες οἱ λοιπὲς ἐνέργειαι πού ἀφοροῦν τὶς κοινωνικὲς καὶ οἰκογενειακὲς ὑποχρεώσεις, ἀποβλέψεις καὶ ἐπικοινωνίες.

Τὰ προβλήματα τῆς οἰκιακῆς ὀργανώσεως μποροῦμε νὰ τὰ κατατάξουμε καὶ στὰ ἐπόμενα κεφαλαιώδη θέματα, πού θὰ ἀποτελέσουν τὴ βάση τῆς ἀναπτύξεώς μας:

Α' Τὸ σπίτι καὶ τὸ ὑλικὸ περιβάλλον του, σὰν πλαίσιο τῆς οἰκογενειακῆς δράσεως. Β' Τὰ ἐπιπλα, σκευὴ, μηχανήματα, ἐξαρτήματα καὶ ὑλικά. Γ' Τὸ ὑπηρετικὸ προσωπικό. Δ' Οἱ μέθοδοι οἰκιακῆς ἐργασίας, διαχείριση, καὶ διοίκηση. Ε' Ἡ ἀξιοποίηση τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας, σὰν ἄτομα καὶ κοινωνικὲς μονάδες.

III. Τὸ σπίτι. Τὸ σπίτι ἐπὶ πολὺ καιρὸ λογαριαζόταν σὰν ἓνα ἀπλὸ καταφύγιο. Ἄν μᾶς ἐξασφάλιζε λίγο - πολὺ ἀπὸ τὸ κρύο, τὴν ὑπερβολικὴ ζέστη, ἂν μᾶς χάριζε λίγη μοναξιά, αὐτὰ θεωροῦνταν πολὺ καλὲς συνθήκες κατοικίας. Καὶ ἡ κατάσταση αὐτὴ θεωρεῖται καὶ σήμερὰ ἰδανικὴ γιὰ τὴν κατοικίαν τῆς φτωχολογίας καὶ τοῦ χωρικοῦ.

Γενικὰ ὅμως οἱ ἀντιλήψεις ἄλλαξαν. Δὲν μᾶς ἀρκεῖ πιά τὸ καταφύγιο, ἀλλὰ θέλουμε σπίτι σχεδιασμένο καὶ χτισμένο κατάλληλα γιὰ τὶς διαφορὰς οἰκογενεια-

κὲς δραστηριότητες. Θέλουμε νὰ διαθέτῃ ἀρκετοὺς χρησιμοποιήσιμους χώρους, κατὰλληλα ἑξαρτήματα, γιὰ εὐκολὴ οἰκιακὴ χρῆση, εὐκολίες γιὰ τὴ φροντίδα τῶν παιδιῶν, νὰ μᾶς παρέχῃ τὴν ἀπαραίτητη ἄνεση καὶ νὰ λαβαίῃ ὑπόψη τὶς οἰκογενειακὰς συνθῆκες καὶ παραδόσεις.

Ἐκ τῆν ἐκλογῆ τοῦ σπιτιοῦ ἑξαρτᾶται τὸ μέλλον τῆς οἰκογενειακῆς διαβίωσης, γιὰτὶ τὸ σπίτι εἶναι τὸ πλαίσιο τῆς οἰκογενειακῆς δράσεως. Αὐτὸ ἐπιδρᾶ καὶ καθορίζει σὲ μεγάλο βαθμὸ τὶς οἰκογενειακὰς ἐργασίες.

Οἱ κυριώτερες ἀφορμὲς τῶν κακῶν συνθηκῶν κατοικίας, τόσο στὶς πόλεις, ὅσο καὶ στὴν ὑπαίθρο, ὀφείλονται κυρίως σὲ ἀκαταλληλότητα σχεδίου, ἀνεπαρκεῖς χώρους δωματίων, σπατάλες χώρου ἀπὸ ἄσχημη διαρρύθμιση, ἔλλειψη προβλέψεως γιὰ μ ο ν α ξ ι ἄ, ἄσχημη ἀρχιτεκτονικὴ, χρησιμοποίησις ἀκατάλληλων ὑπογείων γιὰ κατοικήσιμους χώρους.

Τὸ ἀγροτικὸ σπίτι, τὸ ὁποῖο στὴν πραγματικότητά εἶναι μέρος τῆς ἀγροτικῆς ἐπιχειρήσεως, πρέπει νὰ κτίζεται σὲ συνδυασμὸ μὲ τὰ ἄλλα ἀγροτικὰ οἰκοδομήματα, τὸν κῆπο καὶ τὸ ὄλο ἀγρόκτημα. Σὰ μὴ μόνον συνέπειά τῆς παραβλέψεως τῆς ἀρχῆς αὐτῆς σημειώνουμε τὴ σπατάλη τῶν δυνάμεων τῆς νοικοκυρᾶς, πὺ γίνεται ἀπὸ τὶς καθημερινὰς μακρινὰς διαδρομὰς γιὰ τὴν προμήθεια τοῦ νεροῦ καὶ τὴ συγκομιδὴ τῶν χρειαζούμενων.

Στὶς πόλεις ἀπὸ καιρὸ προσέξαμε τὶς ὑγιεινὰς συνθῆκες τοῦ σπιτιοῦ καὶ εἰδικώτερα σχετικὰ μὲ τὴν προμήθεια ἄφθονου καὶ ὑγιεινοῦ νεροῦ, καθὼς καὶ τὴν ἀποφυγὴ τῆς μολύνσεως ἀπὸ τοὺς ὀχετούς. Ὅμως ὑστεροῦμε ἀρκετὰ ἀκόμη, σχετικὰ μὲ τὴν κατάλληλη θέρμανση, τὴ βελτίωση τῶν ἰδιωτικῶν χώρων καὶ τὴν ἀπόκτηση ἰδιαιτέρου δωματίου γιὰ λουτρό. Καὶ πόσες ὁμοίως ἄλλες καλλιτερεύσεις δὲ μένουσιν ἀκόμη νὰ ἐφαρμοσθοῦν ἢ γενικευθοῦν; Κανονικὴ διαρρύθμιση τῶν σκαλοπατιῶν, σύνδεση τῶν ἀγωγῶν τοῦ νεροῦ, κατάλληλη ἀποχέτευση, τοποθέτηση ἤλεκτρικῶν ἐπαφῶν γιὰ τὴν εὐκολὴ χρῆση τοῦ πολὺτιμου παραστάτη τοῦ σπιτιοῦ — τοῦ ἤλεκτρισμοῦ — κατάλληλη ἐπίστρωση τῶν πατωμάτων καὶ τοίχων γιὰ τὴν εὐκολία τῆς καθαριότητος καὶ τῆς ὑγιεινῆς, ἀρκετὸ ὕψος ὀρόφων, εὐνοϊκὸ ὕψος καὶ πλάτος τῶν ραφιδῶν, ἀ ν α λ ο γ ῖ α τ ὠ ν ἔ ρ γ α σ ῖ μ ω ν ἐ π ἰ φ α ν ε ἰ ὠ ν π ρ ὀ ς τ ῆ ν ἀ ν α τ ο μ ῖ α τ ο ῦ ἔ ρ γ α ζ ο μ ἔ ν ο υ, κινητὰ διαχωρίσματα γιὰ τὴ μετατροπὴ ἑνὸς δωματίου γιὰ διάφορες χρήσεις, μέρημα γιὰ τὸ παιδικὸ καὶ ὑπηρετικὸ δωμάτιο, διακόσμηση ἀναποκρινόμενῃ στὶς ψυχολογικὰς καὶ αἰσθητικὰς ἀνάγκας, ἀρκετὸς φυσικὸς καὶ τεχνητὸς φωτισμὸς, πὺ τὴ ἐπίδραση ἔχουσιν ἐκτέλεση τῆς ἐργασίας καὶ τὴν ἀτομικὴ καθαριότητα.

Ἐν τῷ σπῆτι χρησιμεύῃ καὶ γιὰ οἰκιακὸ ἐργαστήρι, δυὸ κεντρικὰ σημεῖα ἐργασίας πρέπει νὰ προσέχουμε. Τὸ πλυσταριὸ-ἀποθήκη καὶ εἰδικώτερα τὸ μαγειρεῖο.

Ἡ κουζίνα, ὡς ὅρος, δὲν εἶναι μόνον τὸ δωμάτιο πὺ φτιάχνουμε τὸ φαγητό, ἀλλὰ καὶ τὸ κέντρο γιὰ τὶς κυριώτερες οἰκιακὰς ἀπασχολήσεις. Μᾶς ἐνδιαφέρει ὁ φωτισμὸς καὶ ὁ ἀερισμὸς τῆς, ἢ διαρρύθμιση τοῦ χώρου μὲ τὴ σωστὴ τοποθέτηση τῆς κουζίνας καὶ τῶν σκευῶν, ἀκόμη καὶ ἡ ἀπόσταση ἀπὸ τὴν τραπέζα γιὰ τὴν εὐκολὴ μεταφορὰ τῶν φαγητῶν.

Ἡ προσοχὴ μας ὁμοίως δὲν πρέπει νὰ σταματᾷ μόνον στὸ σπίτι. Εἶναι

ανάγκη νὰ φτάνη καὶ στὰ γύρω του, στὸν κῆπο, στὴ θέα, στοὺς γειτονικοὺς χώρους, τόσο ἀπὸ ὑγιεινὴ ὄσο καὶ ἀπὸ αἰσθητικὴ ἄποψη.

Τὰ τελευταῖα χρόνια κοντὰ στὴ σημασίᾳ τῆς εὐκολίας καὶ τοῦ ὑγιεινοῦ παρῶντος, ἀρχίζει νὰ ἐκτιμᾶται καὶ ἡ ἀξία τῆς συναισθηματικῆς ἀπόψεως. Ἡ ἄνεση δὲν θεωρεῖται πιά σὰν πολυτέλεια, πού ἐπιτρέπεται μόνο στοὺς εὐπόρους. Εἶναι ἀπόλυτα ἀναγκαῖα καὶ γιὰ τοὺς ἐργαζομένους, πού δὲν ἔχουν καιρὸ γιὰ χάσιμο.

Εἶναι ἀπὸ ὅλους μας πιά παραδεκτὴ ἡ συσχέτιση τῶν κακῶν οἰκιακῶν συνθηκῶν μὲ τὴν ψυχικὴ διάπλαση τοῦ παιδιοῦ, τὴν παιδικὴ ἐγκληματικότητα, τὴν ὑγιεινὴ κατάσταση, καὶ τὴ θνησιμότητα τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας, ὥστε νὰ μὴ χρειάζεται νὰ τονισθῇ ἡ σημασίᾳ τοῦ καταλλήλου σπιτιοῦ.

Γιὰ νὰ ἐπικρατήσουν μόνιμες καλλιτερεύσεις, θὰ χρειασθῇ συνολικὴ προσπάθεια, καθὼς καὶ ἡ φωτισμένη συνεργασία τοῦ ἀρχιτέκτονος, τοῦ μηχανικοῦ, τοῦ ὑγιεινολόγου, καὶ τῆς νοικοκυρᾶς, κάτω βέβαια ἀπὸ τὴ στοργικὴ ἐπίβλεψη καὶ συμμετοχὴ τοῦ Κράτους (θετικὴ καὶ ἀρνητικὴ) καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Κοινωνίας.

Δὲν πρέπει νὰ λησμονᾶμε πὼς στὸ σπίτι περνάει ὁ ἄνθρωπος τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς ζωῆς του. Τὸ σπίτι πρέπει λοιπὸν νὰ τραβάη καὶ ὄχι νὰ διώχνη. Καὶ οἱ ἀκατάλληλες οἰκιακὲς συνθήκες εἶναι μιὰ ἀπὸ τίς κύριες αἰτίες τοῦ ξεπορτίσματος, πού κάνουμε ὅλοι πρὸς τὸ καφενεῖο καὶ τοὺς δρόμους.

IV. Οἰκιακὰ σκευὴ καὶ μηχανήματα. Μιὰ ἀπὸ τίς πρῶτες προσπάθειες γιὰ τὴ σωστὴ ὀργάνωση τοῦ σπιτιοῦ εἶναι καὶ ἡ φροντίδα γιὰ τὴν καλύτερη τῶν ἐπίπλων, ἐργαλείων καὶ σκευῶν, καθὼς καὶ γιὰ τὴν εἰσαγωγὴ μηχανημάτων οἰκιακῆς χρήσεως. Δὲν ὑπάρχει οἰκιακὸ ἀντικείμενο πού νὰ μὴ μپρῶθῃ νὰ τελειοποιηθῇ ὕστερα ἀπὸ μιὰ ἐξέταση, πού θὰ γίνῃ μὲ ἐλεύθερο κριτικὸ πνεῦμα. Τὸ ὅτι ἔτσι τὰ βρήκαμε ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων, δὲν εἶναι ἀπόδειξη πὼς εἶναι καὶ ἐκεῖνα πού πρέπει. Τὰ ζητήματα αὐτὰ πρόδωσαν πολὺ μὲ τὸ ξάπλωμα τοῦ ἠλεκτρισμοῦ καὶ τὴ φτήνεια τῆς καταναλώσεως τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος.

Οἱ καλλιτερέψεις μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ ἀπλὲς προσθηκὲς ἢ μεταβολὲς σὲ εἶδη πού ὑπάρχουν ἢ νὰ γίνωνται μὲ τὴν εἰσαγωγὴ νέων εἰδῶν, πού ἐφευρίσκει ἡ ἐπινοητικότητα τοῦ ἀνθρώπου. Κι' ὅλες αὐτὲς ἀποβλέπουν στὴν οἰκονομία χρόνου, χρημάτων, δυνάμεων, στὴν αὔξηση τῆς ποσότητος, τῆς ἀποδόσεως καὶ στὴ βελτίωση τῆς ποιότητος.

Τὸ πεδίο τῆς τελειοποιήσεως εἶναι σχεδὸν ἀπεριόριστο : Διαρρύθμιση τραπεζιῶν, καθισμάτων, κρεβατιῶν καὶ ντιβανιῶν, κατάλληλες λαβὲς στὰ ἐργαλεῖα καὶ σκευὴ, κατάλληλα στηλιάρια στὶς κοινὲς σκοῦπες καὶ φαράσια, σωστὲς διαστάσεις στὰ ντουλάπια, συρτάρια, σάκκους καὶ καλάθια, ποδιὲς καὶ γάντια οἰκιακῆς ἀπασχολήσεως, συγχρονισμένα μαγειρικὰ σκευὴ καὶ τραπεζοσκευὴ, ρουμπινέτα γιὰ ἀνάμικτο κρύο καὶ ζεστὸ νερό, συσκευὲς γιὰ τὴν ταξιθέτηση τῶν εἰδῶν ραπτικῆς καὶ οἰκογενειακοῦ φαρμακείου, ἠλεκτρικὲς σκοῦπες, μηχανήματα πλύσεως τῶν πιάτων, μηχανήματα μπουγάδας καὶ σιδερώματος, καμινέτα, συσκευὲς ἀερισμοῦ, θερμάνσεως, ψυγεία καὶ φορητὲς συσκευὲς ἠλεκτροφωτισμοῦ καὶ τόσα καὶ τόσα ἄλλα. Τέλος, δόθηκε ἰδιαίτερη προσοχὴ γιὰ τὴ διάδοση τοῦ καταλλήλοτερου τύπου τῆς καθεαυτοῦ κουζίνας, εἴτε λειτουργεῖ μὲ ἠλεκτρισμό, εἴτε μὲ κάρβουνο, εἴτε μὲ φωταέριο, γιὰ νὰ πετυχαίνεται γρήγορη καὶ κατάλληλη παρασκευὴ τοῦ φαγητοῦ.

οικονομία σὲ κόπο καὶ καύσιμη ὕλη, εὐχέρεια χρήσεως καὶ καθαριότητα.

Ἔσθ' ὅτι ὅλες οἱ προσπάθειες πού καταβλήθησαν δὲν ἀπέδωκαν ὁμοίμορφα ἀποτελέσματα. Ἡ ἄριστη ἀπόδοση θὰ ἐπιτευχθῆ ἀπὸ τὴ στενὴ συνεργασία ἀνάμεσα σὲ βιομηχάνους, μηχανικοὺς καὶ τὴν ἴδια τὴ νοικοκυρά, εἴτε ἀτομικὰ εἴτε μὲ τὶς ὁργανώσεις τους. Εὐτυχῶς ἡ τάση αὐτὴ μῆλκε πιά στὸ στάδιο τῆς πραγματοποιήσεως.

Κ. Ὑπηρετικὸ προσωπικόν. Τὸ πρόβλημα τοῦ ὑπηρετικοῦ προσωπικοῦ καὶ τῆς ἐλλείψεως σὲ κατάλληλα ἄτομα, τὰ ὁποῖα νὰ εἶναι διατεθειμένα νὰ ἐργαθοῦν σὲ οἰκιακὰς δουλειάς, κατάντησε φλέγον ζήτημα, πού ἀπασχολεῖ τοὺς κατοίκους ὄχι μόνο τῶν μεγάλων, ἀλλὰ καὶ τῶν μικροτέρων πόλεων. Ἡ οἰκιακὴ ὑπηρεσία κατάντησε πιά κοινωνικὴ, καὶ ὄχι ἀπλὴ ἰδιωτικὴ ὑπόθεση. Ἡ παλιὰ προσωπικὴ σχέση ἀνάμεσα ἀφεντικοῦ καὶ ὑπηρεσίας δὲν ταιριάζει, τουλάχιστο στὶς πόλεις μὲ τὶς σημερινὰς κοινωνικὰς ἀντιλήψεις. Τὸ ὑπηρετικὸ προσωπικὸ ἔχει τὴ δίκαιη ἀξίωση νὰ τοῦ φέρονται ἰσότημα, ὄχι ἀπὸ εὐσπλαχνία ἢ συγκατάβαση, ἀλλὰ σὰν ἄτομο πού προσφέρει ὠρισμένες ὑπηρεσίες καὶ ἔχει δικαίωμα γιὰ ἀντίστοιχη ἀπόλαυση. Δοκίμασαν λοιπὸν νὰ ἐξυψώσουν τὸ ὑπηρετικὸ ἐπάγγελμα, πού ἐπειδὴ θεωρεῖται περιφρονημένο δὲν τραβάει τὰ κατάλληλα πρόσωπα, καὶ θεωρεῖται σὰν πρόχειρο πέρασμα, ἢ σὰν ἀποκούμπι τῶν ἀποτυχημένων σὲ ἄλλες ἐργασίες. Ἐπίσης πολλοὶ ἐπρότειναν νὰ δίνεται μιὰ τεχνικὴ προπαίδευση στὸ μελλοντικὸ ὑπηρετικὸ προσωπικόν, ἔτσι πού καὶ ἡ ἀπόδοσή του νὰ εἶναι ἄμεση καὶ ἡ μόρφωσή του νὰ μὴ στηρίζεται σὲ ἀτομικὰς ἀντιλήψεις, πού δὲ βγῆκαν ἀπὸ τὴν ἐπιστημονικὴ ἔρευνα.

Οἱ τύποι καὶ οἱ τρόποι ἐκτελέσεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ σπιτιοῦ μελετήθηκαν ἀνεξάρτητα τοῦ ποιὸς θὰ τὶς ἐκτελέσει. Ἔσθ' ὅτι βελτιώσεις πού ζητᾶει νὰ πετύχῃ ἢ ἀποφυγῇ τῶν ἄσκοπων κινήσεων, ὁ ρυθμὸς στὴν ἐργασία, ἡ ἀρμόζουσα θέση τοῦ σώματος, οἱ ἐνδιάμεσες ἀναπαύσεις, ἐφαρμοζονται καὶ στὴ δουλειὰ τοῦ προσωπικοῦ. Προσπαθοῦν νὰ τὸ ἀπαλλάξουν ἀπὸ τὶς βαρεῖς, μονότονες καὶ ἀηδιαστικὰς ἐργασίες, πού μποροῦν ταχύτερα, οἰκονομικώτερα καὶ ἀνετώτερα νὰ τὶς ἐκτελέσουν τὰ μηχανήματα, ἐπίσης νὰ τοὺς ἐξασφαλίσουν ὑποφερτὸ ὑπηρετικὸ δωμάτιο, περιορισμὸ τῶν ἐργασιῶν ὥρῶν καὶ τῶν ἐξαντλητικῶν ξενυχτιῶν, χορήγηση ἀφθονῆς καὶ ὑγιεινῆς τροφῆς, ἱκανοποιητικὰς ἀπυλαυὰς σὲ χρῆμα καὶ εἶδη, ἀκόμα καὶ συμμετοχὴ του στὶς ἐπιτυγχανόμενες οἰκονομίες, γιὰ νὰ κεντρισθῇ τὸ ἐνδιαφέρον του καὶ συνδεθῇ περισσότερο ἢ ὑπηρεσία μὲ τὸ σπιτικόν. Ἐξετάζεται ἀκόμα καὶ ἡ κοινωνικὴ καὶ ψυχολογικὴ ἀποψη τοῦ ὑπηρετικοῦ προβλήματος.

Ἡ ὑπηρεσία πρέπει νὰ προσαρμόζεται στὸ κοινωνικὸ περιβάλλον τοῦ σπιτιοῦ πού μπαίνει γιὰ νὰ ἐργασθῆ, πού εἶναι ξένο γι' αὐτὴ, καὶ πού πολλὰς φορὰς τῆς φαίνεται ἔξω ἀπὸ τὰ νερά της.

Ἡ καθμερινὴ κοινὴ συμβίωση γίνεται ἀφορμὴ σὲ ἀπειράριθμους μικροπροστριβὰς καὶ οἱ ὑπηρετικὰς σχέσεις πολὺ ἐπηρεάζονται ἀπὸ τὶς ἰδιοσυγκρασίας οἰκοδόσποινας καὶ ὑπηρετίας, πού εἶναι ἀπαραίτητο νὰ συνεργάζονται ἀρμονικὰ. Δὲν παραλείπεται ἀπὸ φωτισμένους προϋσταμένους καὶ ἡ φροντίδα γιὰ τὴν ἐξωσπιτικὴ ἀπασχόληση τῆς ὑπηρεσίας, μὲ σκοπὸ νὰ τὴν προφυλάξῃ ἀπὸ τὸν

κίνδυνο τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἀσυνείδητων τρίτων, εἰδικώτερα στὶς πόλεις.

Ἡ ἄσκοπη καὶ ἄσπλαγνη κατατυράννηση τοῦ ὑπηρετικοῦ προσωπικοῦ, ἡ ἐξαπίτηση ἀφελῶν προσώπων μὲ τὴ μορφὴ ὑποσχέσεων ἀνεκπλήρωτων, ἡ θέση τῆς ψυχοκόρης ποὺ καταναίει ὁ στόχος γιὰ τὸ ξέσπασμα τῶν νέρων καὶ ἰδιοτροπιῶν τῆς νοικοκυρᾶς καὶ ἡ ἀποστράγγιση κάθε ἱκμάδας νεαρῶν ὑπάρξεων, ποὺ ἐπιγραμματακᾶ ὠνομάσθησαν «τὰ σκλαβάκια», ὅσο κ' ἂν εἶναι περιορισμένα κρούσματα, ἀποτελοῦν σίγματα γιὰ τὸν πολιτισμὸ μας.

Οἱ σχέσεις οἰκογενείας καὶ ὑπηρετικοῦ προσωπικοῦ δὲν πρέπει νὰ στηροῦ ζωνται ἀποκλειστικᾶ στὸ οἰκονομικὸ συμφέρο, ἀλλὰ καὶ σὲ ἀνθρωπιστικὲς ἀντιλήψεις, ποὺ μόνο ὁ συνδυασμὸς τους θὰ πετύχη στερεὰ θεμέλια ἀποδοτικῆς συνεργασίας. Μέσα σ' αὐτὰ τὰ πλαίσια ἐξετάζονται τὰ ὑπηρετικὰ ζητήματα ἀπὸ τοὺς εἰδικούς καὶ τίς προοδευμένες πολιτεῖες καὶ κοινωνίες.

VI. Μέθοδοι ἐργασίας καὶ Διοίκηση. Α' Ἡ βελτίωση στὸ περιβάλλον, στὰ ἔπιπλα, στὰ σκευή, καὶ ἡ χρῆση μηχανημάτων καὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, δὲν ὀλοκληρώνει τὴ σωστὴ ὀργάνωση τοῦ σπιτιοῦ. Χρειάζεται βελτίωση καὶ στὸν τρόπο ποὺ προσφέρουν τὴν ἐργασία τους ἡ οἰκοδέσποινα καὶ οἱ βοηθοὶ τῆς (μέλη τῆς οἰκογενείας ἢ ὑπηρετικὸ προσωπικόν). Οἱ τελειοποιημένες μέθοδοις ἐργασίας, ποὺ δοκιμάστηκαν στὸ ἐργοστάσιο ἄρχισαν νὰ ἐφαρμόζονται κ' ἔδῳ. Ἡ κατάταξη τῶν διαφόρων ἐργασιῶν τοῦ σπιτιοῦ σὲ ὁμοειδεῖς κατηγορίες καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ ἀνάλυσί τους μὲ τὴ βοήθεια τῆς χρονομετρήσεως, ἐπιδιώκει τὴν ταχύτερη, οἰκονομικώτερη καὶ ἀνετώτερη διεξαγωγή τους, χάρις στὴν ἀποφυγὴ ἄσκοπων κινήσεων καὶ στὸν κανονικώτερο τρόπο διεξαγωγῆς τῆς δουλειᾶς.

Συζητήθηκε νὰ καθορισθῆ ἡ καλλίτερη στάση τοῦ σώματος στὸ σκούπισμα, ξεσκόνισμα, σφουγγάρισμα, πλύσιμο, ἄπλωμα καὶ σιδέρωμα ρούχων, μαγείρεμα, στὴ λάττρα καὶ στὶς μεταφορὲς καὶ καταβλήθηκε φροντίδα ὅπως ἡ δουλειὰ γίνεται ὅσο μπορεῖ συχνότερα καθιστά. Παράλληλα μελετήθηκε καὶ ἡ κατάλληλη ταξίθεψη τῶν εἰδῶν γιὰ νὰ συντηροῦνται καὶ φυλάγονται ἀσφαλῶς, ἀλλὰ καὶ βρῖσκωνται μὲ εὐχέρεια ὅταν τὰ χρειάζομαστε.

Ἡ παλῆ ἀντίληψη ὅτι φύλαγμα = κρύψιμο, δὲν στέκει πιά. Ἐπίσης ἀναλύθηκε μεθοδικᾶ κάθε εἶδος ἐργασίας στὰ συστατικὰ τῆς μέρης, ζητήθηκε ὁ καλύτερος τρόπος ἐκτελέσεως, κανονίσθηκε ἡ πορεία τῆς ἐργασίας γιὰ νὰ ἀποφεύγονται ἄσκοποις παλινδρομίσεις, ὑπολογίσθηκε ὁ χρόνος ποὺ ἀπαιτεῖται γιὰ κάθε εἶδος ἐργασίας, καθὼς καὶ οἱ ἐνδιάμεσες ἀναπάσεις γιὰ τὴ γοργὴ καὶ ἀνετη ἐκτέλεση καὶ μὲ ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀλήθεια πὼς καὶ ἡ κόπωση λιγότερη καὶ ἡ ἀπόδοση αὖξησε.

Ἡ χρονομέτρηση τοῦ στρωσίματος τοῦ κρεβατιοῦ, τοῦ ψησίματος τοῦ καφέ καὶ τῆς παρασκευῆς τοῦ φαγητοῦ, κατὰ τὴν παλῆ καὶ νέα μέθοδο, ἐπικύρωσε τίς οἰκονομίες, ποὺ ἐξασφαλίζει ἡ πρόοδος. Πολλὰ ἀπομένουν νὰ γίνουν. Ἡ ἀρχὴ ὅμως ρίζωσε.

Γιὰ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ καὶ πρῶτο βῆμα στὴν καλλιτέρευση, δὲν χρειάζονται σπουδαῖες μεταβολὲς καὶ πολὺπλοκα μηχανήματα.

Γιὰ τὸ μέτρομα τοῦ χρόνου φτάνει ἓνα ρολόγι καὶ γιὰ ἄμεσες πραγματο-

ποιήσεις ή προσοχή και έφευρετικότητα τής νοικοκυράς, σέ τρόπο ώστε νά εκμεταλλευθῆ τίς ύπάρχουσες συνθήκες και δυνατότητες. Μιά ζυγαριά είναι πολύτιμο μέσο, όχι μόνο για τήν έξακριβωση τοῦ βάρους και τήν άποφυγή καταχρήσεως, αλλά και για τήν έπιτυχία οικονομίων, ώστε νά μή ξεοδεύεται τίποτε περισσότερο άπό ό,τι άκριβώς χρειάζεται. Το ρολόγι και ή ζυγαριά είναι ό πιό στοιχειώδης έξοπλισμός τοῦ νοικοκυριοῦ. Προδιαθέτει στήν οικονομία χρόνου και χρήματος. Σκοπός τής νοικοκυράς θά είναι πρώτα νά άποφύγη τή σπατάλη και τόν κόπο, νά χρησιμοποιή καλλίτερα τά μέσα πού διαθέτει και ύστερα νά τά τελειοποιήση. Με λίγη σκέψη, λίγο κοινό νοῦ, μποροῦν νά προκύψουν σπουδαίες ώφέλειες.

Β' Η διαχείριση τών οικονομικών πόρων τής οικογενείας άπό τήν οικοδέσποινα συστηματοποιήθηκε, ώστε με λιγώτερα έξοδα νά πετυχαίνεται καλλίτερη άπόλαση. Η πατροπαράδοτη άρετή τής οικοδέσποινας, ή οικονομία, δέν είναι μόνη άρκετό έφόδιο για τή σημερινή πολύπλοκη ζωή μας. Υπάρχουν οικονομίες, και οικονομίες, όπως και έξοδα παραγωγικά. Απαιτείται γνώση τών τεχνικών προόδων, τών θρεπτικών ιδιοτήτων τών διαφόρων ειδών τροφής για τήν έπίτευξη ύγιεινής και φτηνής διαίτας, κατατόπιση στις πρώτες ύλες, μέθοδες κατασκευής και χρήσεως τών ποικιλονύμων οικιακών ειδών, καθώς και τρόπος έξυπνης άγοράς, ώστε νά πετυχαίνεται καλή ποιότητα και φτηνή τιμή. Η νεώτερη γυναίκα, ένας άπό τους σοβαρότερους καταναλωτάς, αρχίζει νά έχη συναίσθηση τής θέσεως και σημασίας της στή διανομή τών αγαθών, και έχει τήν άπαιτηση νά λαμβάνονται ύπόψη οι γνώμες της και οι αξιώσεις της για τά είδη πού χρησιμοποιεί. Η γνώση τοῦ σωστοῦ κόστους τών διαφόρων προμηθειών και έργασιών (λ.χ. στήν παρασκευή τοῦ φαγητοῦ νά υπολογίζονται όχι μόνο τά υλικά, αλλά και ή καύσιμη ύλη, και ή αναλογία τών εργατικών, είτε δουλεύει μόνη της, είτε χρησιμοποιεί υπηρεσία, ή στο ράφιμο με modίστα σπίτι, στο ήμερομίσθιο νά προσθέτουμε και διατροφή τής modίστρας κλπ.), θά μās οδηγήση νά ξεχωρίσουμε ποιές δουλειές συμφέρει νά γίνονται στο σπίτι, και ποιές έξω, πότε συμφέρει νά άγοράζουμε «τοις μετρητοίς» και πότε με πίστωση, σέ ποιές ποσότητες νά άγοράζουμε οικονομικώτερα, αν είναι προτιμότερο νά ψωνίζουμε στή συνοικία ή στήν κεντρική άγορά, ποιά είναι ή πραγματική επιβάρυνση τοῦ νοικοῦ, υπολογιζομένων και τών έξόδων κινήσεως.

Έπειδή κατά κανόνα οι οικονομικοί πόροι τής μέσης οικογενείας είναι περιορισμένοι, χρειάζεται πρόσφορη κατανομή τών δαπανών τής οικογενείας, προϋπολογισμός μεταξύ κατοικίας, τροφής, ένδυμασίας, μορφώσεως, άναψυχής και λοιπών άναγκών, για νά πετυχαίνεται ή άρμονική ίκανοποίηση όλων, ανάλογα με τήν βαρύτητά τους.

Η τήρηση λεπτομεροῦς αλλά και άπλης οικιακής λογιστικής επιβάλλεται.

Έτσι μποροῦν νά γίνουν συγκρίσεις τών δαπανών κατά εργασία, ή προμήθεια, κατά χρόνο και τόπο, νά καθορισθοῦν οι αναλογίες τών διαφόρων κατηγοριών έξόδων, ως και πόσες ή ποιές δαπάνες βαρύνουν κάθε μέρος τής οικογενείας, κι' άλλες αν θέλουμε πληροφορίες, πού νά βασίζονται όχι μόνο στή μνήμη, πού τόσο συχνά μās γελάει, αλλά σέ γραπτά στοιχειά. Η τήρηση έξ άλλου άπο-

γραφῆς γιὰ ὅλα τὰ πάγια εἶδη, καὶ γιὰ τὴν ἀποθήκη τῶν καταναλωσίμων, μᾶς φωτίζει ἂν οἱ ποσότητες ποὺ καταναλώθηκαν ὑπερβαίνουν τὰ κανονισμένα ὄρια, ἂν ὑπάρχουν λησμονημένα εἶδη ποὺ μποροῦν νὰ χρησιμοποιηθοῦν ἀκόμα. Ἐκτός ἀπ' αὐτὰ μᾶς ἀποκαλύπτει καὶ πόσες διαρροές, φθορές ἢ κλοπές ἔγιναν καὶ καθορίζει τις εὐθῦνες τοῦ καθενός.

Γ' Ἡ διοίκηση τοῦ σπιτιοῦ, ποὺ εἶναι κύριο ἔργο τῆς γυναίκας, ἔχει νὰ κάνει μὲ πολλές ποικιλίες στις ἐργασίες, μὲ ἀνομοιομορφίες χαρακτῆρων, μὲ ἐπιδίωξη ὄχι μόνον οἰκονομιῶν, ἀλλὰ καὶ ἀνθρωπιστικῶν σκοπῶν, καὶ ἀπαιτεῖ διοικητικὰ προσόντα ὄχι τυχαῖα. Χρειαζεται κατάστρωση προγράμματος δράσεως καὶ προϋπολογισμὸς τῆς ἐργασίας, παρακολούθηση καὶ ἔλεγχος τῶν ἀποτελεσμάτων γιὰ τὴν καλύτερη χρησιμοποίηση τῶν διαθέσιμων πόρων καὶ ἀνθρωπίνων δυνάμεων. Ἡ πρόβλεψη καὶ ὁ συντονισμὸς εἶναι ἀπὸ τὰ κυριώτερα στοιχεῖα, ποὺ συνήθως λείπουν ἀπὸ τὴ διοίκηση τοῦ σπιτιοῦ. Τὸ ὅτι εἶναι πολλές φορὲς δύσκολο νὰ δέσουμε τις δυὸ ἄκρες τοῦ σκοινοῦ, δὲν εἶναι λόγος νὰ τ' ἀφήσουμε ὅλα στὴν τύχη τους. Π ρ ο γ ρ α μ μ α σημαίνει νὰ καταγράψῃ ἢ κάθε μιὰ τι πρόκειται νὰ κάμῃ κάθε μέρα ἢ περιοδικά, νὰ ὑπολογίση πότε πρέπει νὰ γίνῃ ἢ κάθε δουλειά, πόσος καιρὸς θὰ χρειασθῇ καὶ μὲ ποιά μέσα (ἔστω καὶ αὐτὰ ποὺ διαθέτει) θὰ τὴν κάμῃ καλλίτερα. Νὰ συστηματοποιῇ τὴν δουλειά της, ὥστε νὰ μὴ τὴν προλαμβάνουν τὰ ἀπρόοπτα ἀπαράσκευη, νὰ μὴ ἀλλάξῃ διαρκῶς διάφορα σχέδια καὶ νὰ μὴ καταπιάνεται μὲ μιὰ δουλειά, γιὰ νὰ τὴν ἀφίση σὲ λίγο στὴ μέση. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ ὁ ἔλεγχος πρέπει νὰ εἶναι συνεχῆς, εἴτε πρόκειται γιὰ τὸν ἑαυτὸ μας εἴτε γιὰ τοὺς ἄλλους. Ἔτσι φαίνεται γιὰτί δὲν ἔγινε κάτι καὶ ποιὸς φταίει ἢ ἂν οἱ διαταγὲς ποὺ δόθηκαν δὲν μποροῦσαν νὰ ἐκτελεστοῦν. Μιὰ περιοδικὴ ἐπιθεώρηση ὅλου τοῦ σπιτιοῦ, ἀπὸ τὴ σοφίτα ὡς τὸ κελάρι, θὰ βοηθήσῃ τὴ νοικοκυρὰ νὰ ἀποκαλύψῃ πολλὰ στραβὰ καὶ σπατάλες, ποὺ δὲν τις φανταζόταν. Χρειαζεται στιβαρὸ χέρι κάτω ἀπὸ τὸ γάντι, ψυχολογικὸς χειρισμὸς, δύναμη χαρακτῆρα, πολλές φορὲς θυσίες προσωπικῶν ἀδυναμιῶν καὶ καταφρόνηση προλήψεων, γιὰ νὰ κυβερνηθῇ καλὰ ἓνα σπίτι, χωρὶς νὰ θυσιάζεται ἢ ὑγεία στὴν ἐμφάνιση, ἢ ὀλοκληρωτικὴ ἀνάπτυξη τοῦ ἀτόμου στοὺς πιθήκους τῶν δῆθεν κοινωνικῶν ἀπαιτήσεων.

Καὶ τὰ προσόντα αὐτὰ ἀπέδειξε πὼς μπορεῖ νὰ τὰ ἐπιδείξῃ ἡ γυναίκα, ἐφ' ὅσον μάλιστα ἔχει τὴ δίκαιη ἀξίωση νὰ εἶναι ἰσότιμη, σὲ ὅλα μὲ τὸν ἄνδρα.

VII. Χρησιμοποίηση διαθέσιμου χρόνου. Παρ' ὅλο τὸ ξαλάφρωμα τοῦ ἀνθρώπου στὶς βαρεῖες δουλειές καὶ τὴ χρονικὴ ἐλάττωση τῆς ἀπασχολήσεως τοῦ στὸ ἐργοστάσιο ἢ στὸ γραφεῖο, χάρη στὴ διάδοση τῶν μηχανῶν, ὁ διαθέσιμος χρόνος γιὰ τὴν ἀτομικὴ ἀνάπτυξη δὲν αὔξησε. Οἱ λεγόμενες κοινωνικὲς ἀπαιτήσεις καὶ ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν ἀτομικῶν ἀναγκῶν, ποὺ χαρακτηρίζει τὴν ἐξέλιξη τοῦ πολιτισμοῦ, ἀπορροφοῦν χρόνον ποὺ θὰ μπορούσε νὰ διατεθῇ ἐποφελέστερα γιὰ τὴν ὠρίμανση τοῦ ἐγῶ μας. Μαθαίνουμε περισσότερον πὼς νὰ κερδίζουμε καὶ σπάνια πὼς νὰ ζοῦμε. Βρεθήμαμε ἀπροετοίμαστοι στὸ νὰ χρησιμοποιήσουμε καλλίτερα τὸ χρόνο, ποὺ ἐξοικονομήσαμε ἀπὸ τὴν ἐλάττωση τῆς ἐπαγγελματικῆς ἀπασχολήσεως. Χωρὶς νὰ παραγνωρίζεται ἡ εὐεργετικὴ ἐπίδραση τῆς ζωῆς τοῦ ὑπαι-

θρου, ἢ διάδοση τοῦ ἀθλητισμοῦ καὶ τῶν ψυχαγωγικῶν καὶ μορφωτικῶν διασκεδάσεων, πρέπει νὰ τεθῆ κάποιο φρένο στὸν ἐξωφρενικὸ ρυθμὸ τῆς ἀτομικῆς μας ζωῆς. Χρειάζεται μερική ἐπιστροφή στὸ θερμοὺ καὶ στοργικὸ περιβάλλον τοῦ σπιτιοῦ, εἴτε γιὰ γόνιμη ἀπομόνωση γιὰ σκέψη, εἴτε γιὰ τὴν ἀνάπτυξη ἀτομικῶν ἰδιοφυῶν καὶ κλίσεων (μελέτη ζωγραφικῆ, διακόσμηση, χειροτεχνία). Καὶ πρὸ παντὸς χρειάζεται περισσότερη ἐξοικονόμηση χώρου καὶ χρόνου, καὶ ἡ δημιουργία περιπτώσεων γιὰ οἰκογενειακὰς ἀπολαύσεις ὁμαδικῆς μορφῆς (μουσική, ἀπαγγελία, σπιτικές γιορτές, συζητήσεις γιὰ τὸ μέλλον, σχολίασμα κοινωνικῶν γεγονότων κλπ.). Ἐπο. θὰ λάβουν τὴν εὐκαιρία τὰ διάφορα μέλη τῆς οἰκογενείας νὰ γνωριστοῦν καλύτερα ἀναμεταξύ τους, νὰ ἀλληλοκατανοηθοῦν, νὰ ἐπικοινωνήσουν ψυχικὰ σὰν ἓνα ἐνιαῖο ἀρμονικὸ σύνολο καὶ τὸ σπίτι δὲν θὰ καταστήσῃ εἶδος κοσμοπολιτικοῦ ξενοδοχείου, ὅπου ἄτομα ξένα τὸ ἓνα πρὸς τὸ ἄλλο ζοῦν καθένα τῆ ζωῆ του, καὶ μαζεύονται σπανιώτερα γιὰ φαγητὸ καὶ συχνότερα γιὰ τὸν ὕπνο.

VIII. Ἀνατροφή τῶν παιδιῶν. Τὸ σπίτι καὶ τὸ σχολεῖο εἶναι οἱ δυὸ πόλοι γύρω στοὺς ὁποίους περιστρέφεται ἡ ἀνάπτυξη τοῦ χαρακτῆρα τῶν παιδιῶν.

Στὴν ἀπόκτηση μάλιστα καλῶν συνηθειῶν, τὸ σπίτι προηγεῖται καὶ χρονικὰ καὶ σὲ βαρῦτητα. Εἶναι γνωστὴ ἡ βασικὴ σημασία, ποὺ ἔχουν οἱ ἐντυπώσεις κατὰ τὰ πρῶτα χρονικὰ στὴ μελλοντικὴ ψυχικὴ ἀνάπτυξη τοῦ παιδιοῦ. Ἐκεῖ τὸ παιδί μὲ τὴ νοθεσία, τὴν ἐπεξήγηση καὶ τὸ καλὸ παράδειγμα, θὰ μάθῃ νὰ βάζῃ τάξην στὴν ἐργασία του, στὰ βιβλία του, στὰ ρούχα του, στὸ φαγητό, στὸν ὕπνο καὶ στὰ παιγνίδια του. Θὰ συνηθίσῃ στὴν καθαριότητα, θὰ νοιώσῃ τὴν ἀξία τοῦ χρόνου καὶ θὰ ἐκτιμῆσῃ τὴν ἀξία τῆς καλῆς χρησιμοποίησεως του, εἴτε γιὰ δουλειά, εἴτε γιὰ ἀνάπαυση πρόκειται. Ἐκεῖ θὰ τοῦ ἐμφυτευθῆ ἡ συνήθεια νὰ ἐκτελῇ τὴν ἐργασία του μὲ ἀκρίβεια καὶ ὄχι τσαπατσούλικα καὶ ἐκεῖ θὰ συνηθίσῃ νὰ κρατᾷ τὸ λόγο του. Στὸ σπίτι θὰ ριχτῆ ὁ σπόρος τῆς συνεργασίας, κατανοήσεως καὶ ἀλληλοβοήθειας πρὸς τοὺς συνανθρώπους του· σ' αὐτὸ θὰ μάθῃ νὰ ἐκτιμᾷ τίς ἠθικὰς καὶ ἀνθρώπινες ἀξίες καὶ νὰ σχετίζῃ τὸ ἀτομικὸ του συμφέρον μὲ τὸ γενικόν. Ἐκεῖ τὸ παιδί πρέπει νὰ προπαιδευθῆ γιὰ νὰ λήθῃ τὴν ἀλήθειαν, γιὰ νὰ παίρνῃ πρωτοβουλία καὶ γιὰ νὰ μὴν ἀποφεύγῃ τίς εὐθύνες. Κάτω ἀπὸ τὴν καθοδήγηση τῶν γονέων τὸ παιδί πρέπει ἀπὸ μικρὸ νὰ μάθῃ νὰ ψωνίζῃ, νὰ εἶναι οἰκονόμο καὶ νὰ ἐκτιμᾷ τὴν ἀξία τοῦ χρήματος ὅσο τῆς πρέπει. Στὸ σπίτι, τέλος, ἡ νεαρὴ κόρη θὰ μάθῃ τὰ καθήκοντα καὶ δικαιώματά της, σὰ μελλοντικὴ σύζυγος, οἰκοδέσποινα καὶ μητέρα.

Ἡ ὑπερβολικὴ αὐστηρότητα βλάπτει ὅσο καὶ ἡ ὑπερβολικὴ ἀδυναμία νὰ ἱκανοποιῶμε ὅλες τίς ἰδιοτροπίες τοῦ παιδιοῦ. Δὲν πρέπει νὰ τοῦ ἐπιβάλλεται ὅ,τι θέλει ὁ ἐγωϊσμὸς τῶν γονέων, ἀλλὰ νὰ ἀναπτύσσεται τὸ παιδί σύμφωνα μὲ τίς δυνατότητές του. Οἱ γονεῖς τοῦ παιδιοῦ πρέπει νὰ εἶναι οἱ σύμβουλοι καὶ καθοδηγοὶ του. Ἀπὸ τὸ σπίτι θὰ τεθοῦν οἱ βάσεις τῆς μορφώσεως τοῦ παιδιοῦ. Δὲν πρέπει νὰ ἔχουμε τὴν ἀξίωση νὰ τὴν ἀναπληρώσῃ τὸ σχολεῖο καὶ ὁ δρόμος. Κι' ἐδῶ εἶναι ἀπαραίτητη καὶ γόνιμη ἡ συνεργασία γονέων, παιδαγωγοῦ, γιαιτροῦ καὶ τῆς πολιτείας.

ΙΧ. Ἀξιοποίηση τῆς γυναίκας. Ὅλες οἱ προσπάθειες γιὰ μιὰ καλύτερη ὀργάνωση τοῦ σπιτιοῦ, ἀποβλέπουν πρωταρχικὰ νὰ καταστήσουν πρὸ εὐκόλη, ἐλκυστικὴ καὶ ἀποδοτικὴ τὴν ἐργασία καὶ τὴν παρμονὴ στὸ σπίτι τῆς γυναίκας, εἴτε ὡς οἰκοδέσποινας, εἴτε ὡς ἐργαζομένης. Νὰ τὴν ἐλαφρώσουν ἀπὸ τὶς κουραστικές, μονότονες καὶ ἀποκρουστικὰς δουλειὰς, νὰ συντομεύσουν τὸ χρόνον τῆς ἀπασχολήσεως τῆς, νὰ τῆς δώσουν περισσότερην ἀνεση καὶ χαρὰ, νὰ τὴ μάθουν νὰ διαχειρίζεται ἐπωφελέστερα τοὺς οικονομικοὺς πόρους καὶ νὰ χρησιμοποιῆ καλύτερα τὸ διαθέσιμο καιρὸ. Μαζὶ μὲ τὸ σχολεῖο, μὲ τὶς κατάλληλες θεωρητικὰς γνώσεις, μὲ τὸ παράδειγμα στὸ σπίτι, νὰ μορφώνουν τὴ νεαρὴ κόρη σὲ καλὴ νοικοκυρά. Χωρὶς ἀρκετὴ προπαρασκευὴ δὲν μπορεῖ αὐρὸ νὰ γίνῃ ἀξία οἰκοδέσποινα καὶ νὰ μὴ ἐξαοριέται ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία ἢ τοὺς ξένους. Σκοπὸν ἔχουν νὰ ἀλλάξῃ ἢ νοοτροπία πῶς ἡ δουλειὰ στὸ σπίτι εἶναι ἀγχαρεία, κατώτερης ποιότητος καὶ μειωτικὴ τῆς ἀξιοπρέπειας τῆς γυναίκας. Μὲ ἓνα λόγο νὰ τὴν καταστήσουν ἀξιοκυβερνήτη τοῦ σπιτιοῦ καὶ νὰ ἀξιοποιήσουν περισσότερο τὴ συμβολὴ τῆς στὴν οἰογένεια καὶ τὴν κοινωνία.

Χ. Σύγχρονες τάσεις. Ἀνασκοπώντας τὴν ἐξέλιξη τῆς οἰκιακῆς ὀργανώσεως, στὴν πλατεῖα ἔννοια πού τῆς δώσαμε, παρατηροῦμε ὅτι στὴν ἀρχὴ ἡ προσοχὴ στράφηκε πρὸς τὴν οικονομικὴ πλευρὰ καὶ πρὸς τὴν ἀνάπτυξη καταλλήλων τρόπων ἐργασίας. Γρήγορα ὅμως ἀναγνωρίστηκε ἡ εὐρύτερη κοινωνικὴ ἀποστολὴ τῆς οἰκογενείας καὶ ἡ ἀποψη αὐτὴ βρῆκε τὴ θέση πού τῆς ἔπρεπε. Ὑπερτάτος σκοπὸς τῆς ὀρθολογικῆς ὀργανώσεως τοῦ σπιτιοῦ δὲν εἶναι μόνον τὸ κέρδος χρημάτων ἢ χρόνου. Στὴ σύγκρουση μεταξὺ ἐμπορευμάτων καὶ ἀνθρωπίνων ἀξιών, ἀνάμεσα στὸ πνεῦμα καὶ στὴν ὕλη, τὸ πνεῦμα ἔχει τὸ προβάδισμα. Ὅσο ἡ ἐπαγγελματικὴ καὶ κοινωνικὴ δράση μας εἰδικεύεται καὶ τυλοποιεῖται, σὰ μοιραῖο ἐπακολούθημα τῆς τεχνικῆς ἐξελιξέως, ἡ οἰκογένεια μὲ κέντρο τὸ σπίτι ξεχωρίζει σὰν ἓνα ἀπὸ τὰ λίγα πεδία συνεταιριστικῆς δράσεως, ὅπου ἡ ἀτομικότητα εὐρίσκει τὴν εὐκαιρία νὰ ἀναπτυχθῇ καὶ νὰ ὀλοκληρωθῇ. Ἡ ζωὴ εἶναι μιὰ ἀδιάκοπη συνδιαλλαγὴ, μιὰ σύγκρουση ἀπὸ ἀντιθέσεις, ἓνας συνδυασμὸς διαφορετικῶν ἀπόψεων. Ἡ ὀργάνωση τοῦ σπιτιοῦ προσδιορίζεται ἀπὸ τὰ ἰδεώδη, πού παραδεχόμεσθε γιὰ βάση τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς ἐκπολιτιστικῆς ἀξίας τῆς. Θὰ θέλαμε ὅμως νὰ τονίσουμε καὶ τὰ μειονεκτήματα τῆς ὑπερβολικῆς συστηματοποίησης, τῆς προσηλώσεως στοὺς τύπους καὶ ὄχι στὸ πνεῦμα τῆς ἐπιστημονικῆς ὀργανώσεως, πού πρέπει νὰ ἀποφευχθοῦν. Χρειάζεται σύστημα καὶ μέθοδος, χωρὶς ὅμως νὰ ἐπιδιώκωνται καὶ νὰ φθάνουν σὲ ἀκρότητες, πού δὲν ταιριάζουν στὴ γυναικεῖα φύση. Ἡ ὀργάνωση δὲν πρέπει νὰ γίνῃ ἀφορμὴ στέρσεως τῆς αἰσθηματικότητος, τῆς κομψότητος καὶ τῆς χάριτος τῆς γυναίκας. Νὰ μὴ καταντήσῃ ἀκομψη, βαρετὴ καὶ ἐκνευριστικὴ. Ἡ καθαριότητα νὰ μὴ ἐξελιχθῇ σὲ μονομαχία, ἢ τάξη σὲ κούρδισμα αὐτομάτων καὶ τὸ φαγητὸ σὲ ζήτημα μόνον θερμίδων. Ὅσο περισσότερο ἡ οἰκοδέσποινα παραμένει αὐθόρμητη, προβλεπτικὴ, ὄχι ὅμως καὶ σχολαστικὴ, σταθερὴ, ὄχι καὶ ἀκαμπτη, ὑποχωρητικὴ γιὰ νὰ κερδίσῃ περισσότερα, πάντα μὲ τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη, ἐμπνεύστρια καὶ παρηγορητὰ, τόσο περισσότερο γοητευτικὰ θὰ ἐπιβάλλεται στὸ περιβάλλον τῆς.

ΕΚΔΕΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Για όσες και όσους ενδιαφερόντων να εμβαθύνουν στα προβλήματα της οικιακής οργάνωσης συνιστώνται για καθοδήγησή τους:

- 1) P. BERNEGE : De la Méthode ménagère.
- 2) CH. FREDERICK : L' organisation ménagère moderne.
- 3) L. CILBAU : The Homemaker and her job.
- 4) ERNA MEYER : Der neue Haushalt.
- 5) Reichsforschungsgesellschaft für Wirtschaftlichkeit — Heft 2. Die Küche der Allein — und Mittelwohnung.

Βασικός συντελεστής επιτυχίας είναι ή

ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ

Ειδική Έπιθεώρησης έρευνας προβλημάτων και διαφημίσεως δημοσίων σχέσεων, Marketing.

Μοναδική έκδοσις εις την Ελλάδα

Ή ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΣ ενδιαφέρει τον βιομήχανον, τον έμπορον, τον διαφημιστήν, τον σύμβουλον δημοσίων σχέσεων, κάθε επιχειρηματίαν δημοσιότητα.

Ή μόνη έκδοσις που δημοσιεύει μηνιαία στατιστικά στοιχεία της διαφημιστικής κινήσεως της χώρας μας.

Πληροφορία και συνδρομαί : Λεωφ. Συγγρού 4 — Τηλ. 910.079

Διευθυντής : Μ. Β. ΠΑΥΛΙΔΗΣ